

**ARVOSTELEVIA HUOMAUTUKSIA
E. DAVIDIN KIRJASTA
"SOCIALISMI JA MAATALOUS" 98**

A

David.

- 20 *Marxilaisuus* on "yksinkertaisesti" "siirtänyt" maanviljelykseen teollisuudessa vaikuttavat lait.
- 23 Viittaus "*Bäuerliche Barbaren*" *
- 28 artikkeliin. "Menestys" (marxilaisen ohjelman agitoinnissa talonpoikaiston keskuudessa) = nolla.

tyypillistä opportunistin ahdaskatseisuutta: lähtee Internationalen päätöksistä eikä teoreettisesta erittelystä.

{ "Kommunistinen Manifesti" on kierretty.
Utooppinen sosialismi samoin
sekä Sismondi etc. }

- 33 On sivuutettu Engelsin alkulause "*Bauernkriegiin*" **
- 33 I osassa Marx *stiefmütterlich* behandelt *** maanviljelykselle.
- 36 Talonpoikaiston aseman paraneminen 19. vuosisadan 3:nnella neljänneksellä.
(ovat kadonneet *Lehmböden* etc. ****)
etelä ja länsi.

---

* — "Talonpoikaisbarbaarit". Ks. tätä osaa, ss. 90—95. *Toim.*
 ** — "Talonpoikaisotaan". *Toim.*
 *** — on antanut vähän sijaa. *Toim.*
 **** — savilattiat y. m. *Toim.*

- "Aufschwung" "*des Bauerntums*"*
 (eikö talonpoikaisporvariston??)
 43 Engels v. 1894⁹⁹ — "das Heitere" — Rettungsvorschläge — "unheilbarer Widerspruch" (Absturz) — on ymmärtä-
 ersparen) ** ny!
 49 "**Schwerer Schlag**" der marxistischen Lehre***: vuoden 1895 laskenta, keskivarakkaan talonpoikaiston *Vormarsch*****.
 49 huomautus. *Määritelmä*: *Kleinbetrieb* = ilman *vakinaisia* vieraita työläisiä ja ilman *Nebenerwerb*
 alempana: *Zwergbetriebe*
 ylempänä: *Mittelbetriebe* (isäntäkin tekee työtä)
Großbetriebe (isäntä *valvoo*)
 51 V. 1895 laskenta: *pientuotanto syrjäyttää suurtuotantoa (!)*
 52 Kautskyn "Agrarfrage" — "ver zweifelter Versuch"*****
 [52: Eigentumsfrage***** — II osassa] ...
 53 *Hertz* hämmästytti *Kautskya*. *Bernstein*.
 56 *Pientuotanto* on korkeammalla *voimaperäistetyillä* aloilla: voimaperäistämiseen siirtyminen vaatii *pientuotantoa* ((= ilman palkkatyöläisiä!?? vrt. 49)).
 57 Tieteen *tulee olla puolueiden yläpuolella* — *Sering*, *Conrad* — *Kleinbetriebe*in kannalla
 59 Talonpoika *valmistelee omalla tavallaan sosialismia: osuuskun-*

* — "*talonpoikaiston*" "edistys". *Toim.*

** — Tässä *Lenin* tarkoitti *Davidin* seuraavaa ajatusta: "Huvittavaa (das Heitere), että *Engels* osoittaessaan talonpojan pelastumisen kerrassaan mahdottomaksi ('absoluten Rettungslosigkeit' des Bauern) kehottaa samanaikaisesti pelastamaan (Rettungsvorschläge), kehottaa säästämään tuholta (Absturz ersparen) tämän talonpojan." "Nämä ehdotukset ovat sovittamattomassa ristiriidassa (unheilbarer Widerspruch) *Engelsin* niiden katsomusten kanssa, jotka koskevat pientalonpoikain tulevaisuutta." *Toim.*

*** — "*Raskas isku*" marxilaiselle opille. *Toim.*

**** — *etenemismarssi*. *Toim.*

***** — *Kautskyn* "Agrarikysymys" — "tolvoton yrittys". *Toim.*

***** — Omaisuus- (maaomaisuus-) kysymys. *Toim.*

- nat* ("während die marxistischen Theoretiker" etc.) (die Wege... dem Sozialismus) *
- *Produzentengenossenschaften* **: "asosiaatio- ja individuaalisuusperiaatteen kompromissi".
- "noch keine sozialistischen Gebilde",
- weit davon. Mutta noch weniger *** —
- 60 "siirtymistä kapitalismiin" (K. Kautsky).
- 61 — "Die machtvollen Anfänge des Sozialis-
- 66 sierungsprozesses" **** (= osuuskunnat)
- ...*Kapitel I. "Wesenunterschied"*... *****
- ...fehlt durchaus... *Konzentration* *****
- (v. 1895 laskenta!!)
- 70 ... *teollisuus — mekaaninen, maanvil-*
- jelys — orgaaninen prosessi* (= ole-
- mus!) **Ei pidä paikkaansa.** (käymistila etc.)
- (1) puuttuu jatkuvuutta.
- (2) laadultaan erilaisten töiden vuorot-
- telu.
- (3) paikanmuutokset. (Työpaikka muut-
- tuu.)
- (4) tahdin määrää luonto.
- (5) työhallit laajoja.
- (6) lannantuotanto — (analogioitta!).
- (7) tuotteiden määrää voidaan lisätä vain
- hitaasti.
- 77 Kleinbetriebein kasvi- ja eläinorganismien
- "ravinto* (sic!), *lisääntyminen, hoito ja*
- suojaelu"* ei ole huonompaa, usein parem-
- 77 *fraaseja "luonnon konservatiivisuu-*

* — Täydellisesti tämä kohta on Davidilla seuraavasti: "Sillä aikaa kun marxilaiset teoreetikot (Während die marxistischen Theoretiker) yrittivät omalla tavallaan perehtyä talonpoikaan ja saada hänet kiintymään sosialismiin, talonpoika itse toimi uutterasti rajatakseen omalla tavallaan tietä sosialismille (die Wege ... dem Sozialismus)". *Toim.*

** — *Tuotanto-osuuskunnat. Toim.*

*** — "eivät ole vielä sosialistisia muotoja", — eivät iikimainkaan. Mutta vieläkin vähemmän. *Toim.*

**** — "Voimakkaita sosialisimisprosessin alkeita". *Toim.*

***** — I luku. "*Olenainen* eroavuus". *Toim.*

***** — puuttuu tyyten.. *keskittyminen. Toim.*

desta" (!! — sen yhteydessä "*vähenevän hedelmällisyyden laki*" (!) ("mißverstanden, aber im Kerngedanken richtig") *.

Yksinkertainen kooperaatio

- 82 ...Talonpojan saama "naapurin apu" (ha ha!). Naapureiden esimerkki (eikä yksistään puute) saa aikaan pientalonpojan *rastlosen Fleiß* **. !!!
- 84 ...Marx "im übrigen"??? "*Völlig übersieht*"*** (pötyä), että kapitalismi synnyttää *valvonnan* työntekijän vastaanhangoitelun vuoksi. (Ja sitten heti sitaatteja Marxilta!)
- 86 — *Hubert Auhagen* (NB) — "instruktive Studie" ****
Kleinbetriebissa peltojen muokkaus parempaa.
- 88 Großbetrieb verfügt über huonompaa Arbeit und *bezahlt sie teurer* *****!
- 89 Maataloudellista sivistystä vastaan... *talonpoika opiskelee lapsuudesta pitäen!!!*
- 90 Tietenkin on *paljon Rückständigkeit****** , mutta myöskään *useimmat* Großbetriebe nichts weniger als Musterbetriebe *****!!
(Esimerkki verukehtimisestä!)
- 92 "Kriittilisiä momenteja". Marx on väärässä: tässä on puute työläisistä. (Hyvin on käsittänyt!!)
- 92 Talonpojalla on >työvoimaa }
pro Fläche, höchste jännitys } ("etuisuuksia")
etc., Arbeitsfieber ***** }
- 94 *Yksinkertainen kooperaatio ei suo suuryritykselle mahdollisuutta saavuttaa samoin*

---

* — "väärin käsitetyt, mutta perusajatukseltaan oikeat". *Toim.*
 ** — *väsymbättömän uutteruuden*. *Toim.*
 *** — Marx "muuten"??? "ei huomaa lainkaan". *Toim.*
 **** — "perusteellinen tutkielma". *Toim.*
 ***** — Suuryrityksellä on suoritettavanaan huonompaa työtä ja se maksaa siitä kalliimman hinnan. *Toim.*
 ***** — *lakapajuisuutta*. *Toim.*
 ***** — suuryritykset eivät ole malliyrityksiä. *Toim.*
 ***** — pinta-alaa kohti, suurempi jännitys j.n.e., työkuume. *Toim.*

- työvoimavaroin sitä tulosta kuin saavuttaa talonpoikaisyhteisö (Pötyä!!)*
- 95 "Normaali" perhe (6—4 henk.) useimmiten riittää...— ha ha! "Talkoot" ("Ausbitten").
- 97—99 Tuotantovälineiden säästö suurtaloudessa. *Ei ainoatakaan esimerkkiä!*
- 101 Großbetrieb saa yleensä > maasta...
- 107 *Rentengutsbildung in Preussen... im Prinzip durchaus zu begrüßen... (Sic!) ... (Sic!) **
(Sering... on aivan oikeassa...)... erhöhte Summe von Arbeitskraft für Restgüter... **
- 109 ja 110 *Der kleine baut billiger*** (kurvivointi Davidin) — "Vorteil" (Auhagen)*****
— "die persönliche Beteiligung schließt ein übers Ohr gehauen werden aus" *****
(erittäin kaunista!)
- 113 *Stumpfe: "mitä pienempi talous, sitä korkeampi korko"...*
- 114 Työvälineiden säästön (suurtaloudessa) kuittaa > kuin täydellisesti "huolellinen hoito" ("eigenhändige Reparatur"!!) *****
(suurenmoista!)
- Stumpfe: ("...6 Jahre keinen Rechen...") ***** Auhagen*
- 117 Suurtalouden kaupalliset etuisuudet? Pientalous myy kuluttajille (Sic!)
- 117—118 Johtopäätös: varjopuolet tasoittavat > kuin täydellisesti etuisuudet (kooperaa-

* — *Vuosiverotilojen muodostamista Preussissa... on periaatteessa ehdottomasti tervetullava... (Sillä lailla!) ... (Sillä lailla!). Toim.*

** — *suuri määrä työvoimaa jäljelle jääville tilojen omistajille. Toim.*

*** — *Pieni rakentaa halvemmalla. Toim.*

**** — *"etuisuus" (Auhagen). Toim.*

***** — *"henkilökohtainen osanotto ehkäisee kalliin työn ja leväperäisen työnteon". Toim.*

***** — *"korjataan omakätisesti". Toim.*

***** — *("... 6 vuoteen ei mitään haravoita..."). Toim.*

tiot ja kalustosta koituvat säästöt etc.)

(ha ha!)

Yksinkertainen kooperaatio ei anna suurtaloudelle keinen Vorsprung*...

Kapitel III. Työnjako.

Maanviljelys ja karjanhoito widerstrebt einer radikalen (!!) Spezialisierung**.

Siitä syystä David on vaiti suurtalouden suuremmasta, ei "radikaalisesta" spesialisaatiosta

141 Suurtaloudessa karjaa hoidetaan huolimattomasti. Contra talonpojalla... (Tanska).

146 (145 ja hirveästi kaikenlaisia järkeilyjä: talonpojan "persönliche Interessiertheit"***

149 Nichts trichter, als**** käsitys, että talonpoika on typerä: monipuolinen työ etc.

152 Im allgemeinen prosperiert in der Gärtnerei der Kleinbetrieb.***** (Tavattoman kuvaavaa! "numerotiedot"!)

(Nimenomaan!) suurenmoista!

[nur 6% über 2 ha]*****

155 Maanviljelys estää Nacheinanderia muuttumasta Nebeneinanderiksi*****

(ei pidä paikkaansa!)

159 Suurtaloudessa kein differenzierteres Handwerkszeug***** (ei pidä paikkaansa)

170 Marx koneista maanviljelyksessä (I osa)... "überträgt ohne Bedenken"*****...

173 Ei kiistä etuisuuksia, joita koituu maata-

* — mitään etuisuutta. Toim.
 ** — haraa radikaalista (!!) spesialisaatiota vastaan. Toim.
 *** — "henkilökohtainen kiinnostus". Toim.
 **** — Ei mikään ole typerämpi kuin. Toim.
 ***** — Yleensä puutarhaviljelyksessä kukoistaa pientuotanto. Toim.
 ***** — [vain 6% yli 2 ha:n]. Toim.
 ***** — "perättäistä" muuttumasta "rinnakkaiseksi". Toim.
 ***** — ei ole erilaistunutta käsityökalua. Toim.
 ***** — "siirtää epäroimättä". Toim.

- loudellisen ja teknillisen, *mutta* ei kaikkinaisen muokkauksen yhdistämisestä (!!!)
- 178 Puimakone. (Halvempi ja parempi. Bensing (S. 175).) Useammin suurtalouksilla (Pientalouksilla ei ole useinkaan mitään puitavaa!!! Koomikko).
"Teknillisesti" ei mikään estä pientaloutakaan (!!!)
- 181 Höryaura — *ei ole syrjäyttänyt vielä ainoatakaan Kleinbetrieb* [rohkeasti sanottu!] *Tiefkultur**... ei ainoastaan silloin, kun on höryaura [surkea verukel]
- 183 — Dampfflug kein Universalpflug** [uutta!]
- 191 "Dampfflugphantasie"*** K. Kautskyllä (missä?? veijari).
- 192—193 "Hand and Machine Labor"**** — Kone tulee *halvemmaksi*.
- 201 Pientalouskin pystyy käyttämään sähköä (Verukkeita!)
- 207 Sähköaura ei aiheuta mitään "vallankumousta" (Sukkeluuksien luonne: petit bête*****)
- 209 Viittaus *Fischeriin* (ettei koneesta ole pelkoa pienyrittäjälle)...
- 221 "Im kleinbäuerlichen Betrieb ist die *Kuh* das *ideale*, d. h. rationellst verwendbare und billigste Zugtier"***** (NB NB)
tietty lihastoiminta raittiissa ilmassa on hyödyllistä....
....parasta ruokintaa [Manilovilaisuutta *****!] *billig* ja taasen:

* — *s y v ä k y n t ö*. *Toim.*
 ** — Höryaura ei ole universaalinen aura. *Toim.*
 *** — "Fantastisia käsityksiä höryaurasta." *Toim.*
 **** — "Käsi- ja konetyö". Ks. tätä osaa, ss. 278—289. *Toim.*
 ***** — matalaa tyisjärkisyttä. *Toim.*
 ***** — "Pienessä talonpoikaistaloudessa *lehmä* on *ihanteellinen*, t.s. järkiperaisimmin käytetty ja halvin työjuhta." *Toim.*
 ***** — Saanut alkunsa N. V. Gogolin "Kuolleet sielut" teoksen erään satii-risen henkilöahmon, tilanherra Manilovin, turhanpäiväisen haihattelijan, sentimentaalisen äitelän tyhjääntoimittajan ja suunsoittajan, nimestä. *Toim.*

- Auhagen* (mainitsematta *matalamasta* kynnöstä!)
- 239 Drillmaschine "durchaus zugänglich" *
[Pienten lukujen kasvu!] (Veijareita).
- 246 ... Mähmaschinen... einföhrbar... **
- 250—253 *Johtopäätökset koneista.* Joukko veijarintempuja. *Suurtaisuus ei-maschineller!* Edullisuus vähäistä (*yksi* Fischerin esittämä esimerkki, mutta muista on vaiti!!) Ei lisää tuotteiden määrää. [Valhetta: *contra Bensing*]
- 257—258 ...Die arbeiterersetzende Wirkung der landwirtschaftlichen Maschinen *völlig paralisiert* wird... voimaperäistämisen yhteydessä entsteht viel mehr neue Handarbeit, als alte durch Maschinen ersetzt***.
- Koomikko: $\frac{c}{v}$!! ei ole ajatellut
- 262 ...maataloustyöläisten freisetzung**** *ainoastaan* (??) siirryttäessä laajaperäisiin.
- 265 Koron aleneminen Englannissa = *Entwertung des nationalen Bodens******.
- 267 Maatalouskoneet eivät johda *työn automatisointiin?*
- [Yksinkertainen elonleikkuukone?]
- 271 Maatalouskone *ganzunschuldig****** *nais- ja lapsityövoiman käyttöön* (?)
- 281 Vastoin "konehullujen" väitettä harte mehanische Arbeit nicht vermindert*****
- [Taantumuksellinen. Minkä vuoksi? Orjat huokeita]
- 284—285 Lasten työ: kaikkein *suotuisin edellytys* pienessä talonpoikaistaloudessa. (Tompsoni)

* — Rivikylvökoneen "käyttö on täysin mahdollista". *Toim.*

** — Elonleikkuukoneita... voidaan ottaa käyttöön... *Toim.*

*** — Seikka, mikä *paralysoi täydellisesti* maatalouskoneen vaikutuksen ihmistyön korvaamisessa... voimaperäistämisen yhteydessä ilmaantuu uutta käsityötä paljon enemmän kuin se, minkä maatalouskoneet ovat korvanneet. *Toim.*

**** — vapautumista, supistumista. *Toim.*

***** — kansallisen maan arvon alentuminen. *Toim.*

***** — aivan syytön. *Toim.*

***** — raskas mekaaninen työ ei ole vähentynyt. *Toim.*

- 282 Jää fyysillinen työ
288 (eikä mielihyvä) } oppor-
— "monien miljoonien täytyy } tunistin
ryhtyä harjoittamaan ammatik- } tulevai-
seen mekaanista työtä" } suus-
ihanne!
- 292 Arbeitsschutz ja Kinderschutz * — suurta-
louden laskuun...
- "Korkean työpalkan antama säästö" —
— on unohtanut!!! Vrt. Bulgakov
- 301 Koneen aikaansaamasta työpäivän piden-
tymisestä b. c. ** nirgends | rohkeasti sa-
nottu| ...
- 299 työväenliike Itä-Preussissa.... maaseudun
"räsistyneisyys"...
- 323 Työläisten asema Itä-Preussissa.
Ei pientalous, vaan suurtaalous pysyy
pystyssä vain sen vuoksi, että työnte-
kijä on puutteessa....
- 325 Maataloustyöläinen ei jaksakaan käsittää,
kuinka suurta tuotanto on edulli-
sempää kuin pientuotanto. Sic!
327 **Produktivgenossenschaft** auf dem Lan-
de? ***
Ihanne?
- On sekoittanut tavarata-
loudessa tavattavien assosiaa-
tioiden kanssa. Vrt. 328: vaati-
sivat viljatulleja.
- Konfu-
sions-
rat! ****
- 328 *Kohottava pientalonpoikaiston joukkoon!!*
("Ortodoksi marxilainen ristii silmänsä")
- 342—343 "Voimaperäinen (tiefe... S. 344) mekaani-
nen maanmuokkaus" (lämmön säilyttämi-
seksi)... Kleinbetrieb???

* — Työsuojelu ja lasten suojelu. *Toim.*

** — Ei ole saatu selville, mitä merkitsevät käsi kirjoituksessa olevat kirjaimilla: b. c. alkavat sanat. Kohdassa, josta Lenin puhuu, David kirjoittaa: "Työpäivän pidentymisestä maatalouskoneiden käytön seurauksena ei ole kuultu missään" (nirgends). *Toim.*

*** — *Tuotanto-osuuskunnat* maaseudulla? *Toim.*

**** — Sotkija! *Toim.*

- 352 Tiefkultur...* ei aina, täytyy menetellä
"järkevästi"
- 352—355 Mitä suurempi talous, sitä työläämpää on
järkiperäinen valvonta, mutta pientalonpo-
jalla — *Herz und Hirn!***
- 357 Maanparannustyöt. Kleinbetrieb???
- 360 Pienyrittäjä *ebenso* osallistuu maanpa-
rannustöihin Suoranaista valhetta! .
- 362 Maanparannustyöt in keiner Weise auf
Großbesitz beschränkt ***...
numerotiedot ilman *o*/₁₀ ryhmän osalta!
"...Woraus ohne weiteres erhellt..."****
- 389 Keinotekoiset lannoitteet.
Pienyrittäjällä > käytännöllisiä tietoja
ha ha!
_____ huolehtivaisempi
_____ "...nichts im Wege..."*****
- 415—417 Mitä pienempi on talous, sitä helpompi
on saada aikaan sopusuhtaisuus (lannoi-
tuksessa) ja *kohottaa* hedelmällisyyttä... (?
- 417 Palstatilojen maanviljelyksen ja teolli-
suustyön yhdistäminen — "*sopusuh-
taista elämää*"... erilaisia töitä etc.
("narodnikit")
- 420 Kaupungin ja maaseudun välisen vasta-
kohtaisuuden hävittäminen... "nur" vuosi-
satoja (Merci!)
- 424 *Pienyrittäjällä* > *karjaa pro ha—
ergo Dünger...****** yksinkertaista!
- 427 ..."sicherer Besitz": ***** David ylistä-
nyt... "Interesse"...
- 428 _____ "Idealist oder Esel"***** kuvaa-
vaa... hm!
- 429 "Täuschung"*****, että vuokraus syr-
jäyttää omakohtaisen tuotannon.

* — Syväkyntö. *Toim.*
** — *sydän ja aivot. Toim.*
*** — eivät millään muotoa rajoita suurmaanomistusta. *Toim.*
**** — "Josta jo ilman muuta näkee". *Toim.*
***** — "mikään ei ole tiellä", "mikään ei estä". *Toim.*
***** — ha kohti — *s i i s lannoitetta. Toim.*
***** — "vakaa omistus". *Toim.*
***** — "Idealisti tai aasi". *Toim.*
***** — "Harhaluulo". *Toim.*

Kapitel VIII.

- 439 Yhä moninaisempien kasvien viljelykseen-
otto Euroopassa erikoisesti 19. vuosisata—
Kleinbetrieb?
- 440—441 Jalostettujen lajikkeiden valinta ja vil-
jely. — — — — *Kleinbetrieb?*
- 455 Viljan puhdistus. "Die modernen Trieure
etc." *
" " *Kleinbetrieb?*
- 456 " " Huolellinen työntekeo *pit-*
kinä talvi-iltoina!!! "Kleinbetrieb *entschie-*
den im Vorteil" **
- 459 *Fruchtwechsel* — eines der wirksamsten
Mittel der Unkrautbekämpfung... ***
Kleinbetrieb?
- 463 ...interessierte Auge... **** — — —
- 465 Taistelu tuhohyönteisiä ja -eläimiä vas-
taan — kasvien hoito etc.
- 466 "*Den Vorsprung, den der kleine Selbst-*
wirtschaftler bei all diesen Arbeiten (hyön-
teisten hävittäminen, kasvien suojele etc.)
von Haus aus hat, kann der Große nicht
einholen. (Kursivointi Davidin.) Freilich
sieht es in zahllosen Kleinbetrieben, dank
der Unwissenheit ihrer Besitzer, heute
noch schlimmer aus als auf den Aeckern
der Großlandwirte. Allein die Unwissen-
heit ist kein spezifischer, und vor allem
kein *organischer* (kursivointi Davidin)
Fehler des Kleinbetriebs." *****
Siinä Davidin perusajatus!

* — "Nykyaikaiset puhdistuskoneet j.n.e.". *Toim.*** — "Pientuotannon ratkaiseva yllote (etevämyyys)". *Toim.**** — *Vuoroviljelys* — tehokkaimpia rikkaruohonvastaisia taistelukeinoja
Toim.**** — asiasta kiinnostunut silmä. *Toim.****** — "*Suuryrittäjällä ei voi olla sitä etuisuutta, joka itsenäisesti maata
viljelevällä pienyrittäjällä on asemansa vuoksi kaikissa näissä töissä* (hyönteis-
ten hävittäminen, kasvien suojele j.n.e.) (kursivointi Davidin). Tosin nykyään
monet pienyritykset omistajiensa tietämättömyyden vuoksi ovat vieläkin sur-
keampi nähtävyyks kuin suuryritykset. Tietämättömyys ei kuitenkaan ole millään
muotoa pientalouden erityinen, *elimellinen* (kursivointi Davidin) pahe." *Toim.*

- 479 Züchtung*. Vrt. Rinder** painoa.
 480 *Keskipainon lisääntyminen — Kleinbe-*
triebissa??
 481 "An der Spitze des Zuchtvereinswesens
 marschieren die klein- und mittelbäuer-
 lichen **Gebiete**"*** (Ivain nel)
 486 Pientaloudet kasvattavat karjaa, mutta
 suurtaloudet "verwerten"**** [vrt. V. V.]¹⁰⁰
 490 Tiere... mit reiner und ausreichender Streu
 zu versehen. — — — — — Kleinbe-
 trieb?*****
 494—495 *Stumpfe*: talonpojat ovat parhaita Züch-
 ter*****
 504 Za 1850—1880 (S. 503) Sak-
 san eteläosassa katosivat
olkikatot, rakennettiin pa-
 rempia talleja y.m. y.m.) NB
 509 Reparaturarbeit...***** (vrt. S.36)
 Talonpoika ei maksa... korjaa
 itse... Es erspart dem Bauern
 manchen Taler***** } Tietenkin!
 511 Ei pidä paikkaansa, että { mielenkiin-
 "Hausindustrie"... "normale toista!
 Ergänzung" (Marx) "in Contra na-
 jedem Falle unzutref- rodnikit!
fend"***** }
 512 "*Die untere* (!) (entä millainen on
 (ja 518) 'ylin' ???) Grenze der Arealgröße für den
 landwirtschaftlichen *Kleinbetrieb* liegt da,
 wo die Bodenfläche noch gerade ausreicht,
 der selbstwirtschaftenden Bauernfamilie!
 volle!! Beschäftigung und normalen

* — Karjan kasvatus. *Toim.*
 ** — nautojen. *Toim.*
 *** — "Karjanhoitojärjestöjen kärjessä ovat pienen ja keskisuuren
 talonpoikaistalouden alueet." *Toim.*
 **** — "realisoivat", "käyttävät". *Toim.*
 ***** — Varustaa eläimet... puhtailla oljilla ja riittävässä määrässä. — — —
 — — — Pientuotanto? *Toim.*
 ***** — karjanhoitajia. *Toim.*
 ***** — Korjaustyöt. *Toim.*
 ***** — Se säästää talonpojalle montakin taaleria. *Toim.*
 ***** — "kotiteollisuus"... "normaali lisä" (Marx) "joka tapauksessa vää-
 rin". *Toim.*

|| Lebensunterhalt zu gewähren"*. volle!
ani harvoin

Millään muotoa ei saa verquicken *Zwergbesitzümern* kanssa, — *unterhalb* dieser Grenze...nur Verwirrung in die Frage (!!) **

Es ist eine Binsenweisheit, daß Leute, die nicht Land genug haben, ... einer anderen Beschäftigung bedürfen... ***

513 Herabsinken des Minimalareals...**** voimaperäistämisen vaikutuksesta. Hecht 513—516, *erikoinen huomautus 516* (Schönfärber) *****

518 Maaseudun kotiteollisuuden harjoittajat kuuluvat *teollisuusyöläisten* armeijaan
 "Der bäuerliche Selbstwirtschafter aber gehört einer anderen Wirtschaftskategorie"***** (oikein!! Mutta mihin kategoriaan, David hyvä?)

528 Kautskyn "völlig haltlose Behauptung"*****, että sokeriteollisuus } Veion klassillinen esimerkki maatalou- } jari!
 dellisestä Großindustrie }
 ja prosentuaalisesti ... kokonaismäärästä
 "Das bedarf keines weiteren Kommentars"***** — nimenomaan!

528—529 "...Was der Großbetrieb allenfalls an besserer oder billigerer Kraft- und Werkzeugmaschinerie voraus hat, das bringt der kleine

* — "Atimpana (!) (entä millainen on 'ylin'???) rajana *pienmaanomistuksessa* on sellainen palsta, joka antaa *riittävästi!!* työtä ja normaalin elatuksen vain kaikille itsenäisen talonpoikaisperheen jäsenille!". *Toim.*

** — sekoittaa *kääpiöpalstojen* kanssa, jotka ovat tämän rajan *alapuolella*... vain kysymyksen sofkemista (!!). *Toim.*

*** — Se on kulunut totuus, että ihmiset, joilla ei ole kyläksi maata, ...kaipaavat muuta puuhaa. *Toim.*

**** — Minimaalisten palstojen supistuminen. *Toim.*

***** — Optimisti. *Toim.*

***** — "Maanviljelystä harjoittava itsenäinen talonpoika kuuluu toiseen taloudelliseen kategoriaan." *Toim.*

***** — "aivan perusteeton väite". *Toim.*

***** — "Tämä ei kaipaa laajempia selityksiä." *Toim.*

- ||| Selbstwirtschafter durch die sorgfältigere
 ||| Pflegearbeit wieder reichlich herein."
 ||| ("Kern")) *
- 529 Ei (talonpojan) *Hörigkeit*** (sokeritehtaasta), vaan "Organisation" — !
- 531 Teknillisiä tehtäviä koskevat numerotiedot: *hän, hölmö, on jäljentänyt ne niitä käsittämättä.*
- 532 "...Die weitaus größte Zahl der Nebenbetriebe mit landwirtschaftlichen *Kleinbetrieben* verbunden sind"*** Suoranaista väärentämistä!
- 533—534 Ei mitään Industrialisierung,— *das Gegenteil* (!!), Kautskylla ainoastaan „heiliger Hegel“, "der olle dialektische Prozess"****.
- 539 Osuustoiminta... *umwälzende Kraft, ein neues genossenschaftliches Wirtschaftsprinzip* — *Produzentengenossenschaft******
- 540 *Milchverarbeitung am energischsten****** — —
- 541—542 Tanska... "gesunde" Arbeits-Teilung... (546 vrt. trusts)*****
- 550—551 1898 Tanskassa 179 740 *Viehställe******
 30 ja > Kühe 7 544 = 4%
 10—29 " 49 371 = 27.82
 <10 " 122 589 = 68.97, joista 1—3 Stück
 70 218 = 39.85%
 (???) 179 504 100.79 (??)

* — "Kaikki ne etuisuudet, joita suurtuotannolle suo parempi tai huokeampi energia ja kalusto, korvaa itsenäisessä pientaloudessa runsain mitoin huolellisempi työnteko." ("Ydin"). Toim.

** — *riippuvaisuus*. Toim.

*** — "Suurin osa maataloustuotteiden jalostuslaitoksista on yhteydessä pieniin maatalousyrityksiin." Toim.

**** — Ei mitään teollistamista,— *päinvastoin* (!! — Kautskylla ainoastaan "pyhä Hegel", "otollinen dialektinen prosessi". Toim.

***** — *mullistava voima, uusi osuustoiminnallinen talousperiaate—tuotanto-osuuskunnat*. Toim.

***** — *Maidon jalostus tehokkainta*. Toim.

***** — "terve" työnjako... (546 vrt. trustit). Toim.

***** — *navettaa*. Toim.

Ergo:

tuh.	7.5 (30 ja >)	× 30 =	225	za
	49.4 (10—29)	× 11 =	536	
	52.4 (4—9)	× 5 =	250	
	70.2 (1—3)	× 1.5 =	100	
179.5 tuh.			1111 t.	}

Näistä 1 111 000 Milchkühen — 900 000 an genossenschaftlichen Molkereien kirjoilla*,

t.s. 33%:lla noin 75%!!!

555 *Sellaista ivailua, että maidon myynti huonontaa ravintoa—tomppeli!*

556 *Bangin huomautus: talonpoika syö paremmin kuin työläinen.*

560 *Pienyrittäjä kamppailee > pulaa vastaan: "die Kleinen können sich leichter aufs äusserste einschränken" ***

561 *Meijeriosuuskunnat "eivät ole läheskään sosialistinen ilmiö", mutta "noch weniger" "rein kapitalistische" ***.*

569 *("Trustit")—vilja-, maito- etc. alalla. David vertaa niitä Gewerkschaften NB kanssa!! ("nichts einzuwenden") *****

573 *Ranska — hochentwickelten ***** osuuskunnat.*

576 *Tanskan talonpoika + Englannin työläinen (välitön menekki) ((mikä tomppeli!*

581 *Beide Teile der Genossenschaftswelt, Bauer und Arbeiter ***** , syrjäyttävät kapitalistischen Unternehmer ******) !

586 *Englannin kulutusyhtymät ovat luopuneet talonpoikaiston kollektivisoinnista maanviljelyksessä*

* — Näistä 1 111 000 lypsylehmästä — noin 900 000 meijeriosuuskuntien kirjoilla. *Toim.*

** — "pienet voivat vähentää äärimmilleen menojaan". *Toim.*

*** — "vielä vähemmässä määrässä" "puhtaasti kapitalistisia". *Toim.*

**** — ammattiyhdistysten kanssa ("sitä vastaan ei voi väittää"). *Toim.*

***** — pitkälle kehittyneet. *Toim.*

***** — Osuuskuntajärjestöjen kumpikin osa, talonpoika ja työläinen. *Toim.*

***** — kapitalistiset yrittäjät. *Toim.*

- 588 "optimistisia teoretikkoja" vastaan!! (persönliche Interesse etc.)
- 592 Luotto-osuuskunnat — *koronkiskurin* surma (contra *marxilaisuus!*)
 Osuustoiminta-aatteen "rakentava voima" — on vienyt ad absurdum* sen marxilaisen opin, että talonpojan "tuhoutuminen on ehdotonta".
- 598 Kulutusosuuskuntien kauttaaltainen perustaminen pelastaa talonpojan *kapitalistisilta välittäjiltä*.
 (Davidin virheen olemuksena on se, että hän sekoittaa keskenään välittäjiltä, kauppiailta pelastumisen ja *pääomalta* pelastumisen.)
- 601 "*Interessenvereinigung der Landbebauer und der Industriearbeiter*"** (kursivointi Davidin).
- 604 — Talonpoikain liitot ja työläisten kulu- tussyhtymät — *Zelle des Organisations- systems**** ((tietenkin = à la trusts))
- 611 Vähenevän hedelmällisyyden "laki"— *siinä saavuttaa huippunsa mekaanisen ja orgaanisen tuotannon välinen eroavuus!!* von allergrößter Bedeutung****
- 614 Turgot (vrt. "die Kunst nicht weiteres zu tun kann")*****
- 615 (1) vasta tietyn intensiivisyydsasteen jäl- keen pienenee Ertrag (pro Aufwand)*****
 (2) laki ei sano *mitään* siirtymisestä yh- destä tieteellis-teknillisestä vaiheesta toi- seen.
(Ainoastaan yhdessä vaiheessa.)
- 617 J. St. Mill — "im Grunde richtig... *****"

* — järjettömyksiin. *Toim.*

** — "maanviljelijän ja teollisuustyöläisten etujen yhdistyminen". *Toim.*

*** — organisaatiojärjestelmän solu. *Toim.*

**** — mitä suurmerkityksellisin. *Toim.*

***** — Turgot (vrt. "taito ei voi tehdä mitään sen enempää"). *Toim.*

***** — tulo (kustannuksiin verrattuna). *Toim.*

***** — "pohjimmaltaan oikeassa". *Toim.*

- 619 Marx mißachtet die dem Bodenertrags-
gesetz zu Grunde liegende große Wahr-
heit...*
- 620 — — Hänen ekskurssinsa taloushistoriaan
on vilppiä
- 621 Marx puhuu ristiin Pääomassa, III, 2,
277 — (tuo David on aasi)
- 626 ...Rente... aus dem Boden **...!!!
- 635 ...*Arbeitsteilung*... in der Landwirtschaft...
keine Rolle spielt ***
- [rohkeasti sanottu! näyte vääristelystä!]
- 637 ...beliebige Verzehnfachung (der Arbeit)
unangängig ****...
- 643 Saksassa (erinäisissä suurtalouksissa)
satoisuus *kaksinkertaistunut* 100 vuodessa
(Ranska 10.₂—15.₈ Hektoliter)
- 644 Tuottoisuus *ei ole kaksinkertaistunut*
("sicherlich nicht") ***** (kulunkien, lan-
noitteiden etc. lisääntyminen)
- [Produktivitätssteigerung ***** — työn
tuottavuus, hra David? luultavasti > kuin
kaksi kertaa! Mitä tekemistä siinä on me-
nojen lisääntymisellä C:n osalta?? On
siinäkin taloustieteilijä!]
- 644 naturale Aufwand an *lebender* Arbeit
gestiegen... unterliegt keinem Zwei-
fel ***** [rohkeasti sanottu]
- [viittaus: Produktionskosten!!! ***** —
ha ha!]
- 644 Tuottoisuus on lisääntynyt, mutta beschei-
dener ***** kuin teollisuudessa.

* — Marx suhtautui halveksivasti maan hedelmällisyyden lain perus-
tana olevaan suureen totuuteen. Toim.

** — Korko... maasta...!!! Toim.

*** — Työnjako... maataloudessa... ei näyttele mitään osaa. Toim.

**** — ehdonvaltaista (työn) kymmenkertaistamista ei ole tapahtunut.

Toim.

***** — ("varmasti ei"). Toim.

***** — Tuottavuuden kasvu. Toim.

***** — *I h a* styön luonnollinen kulutus on lisääntynyt... se on aivan
epäilemätöntä. Toim.

***** — tuotantokustannukset. Toim.

***** — vaalimattomammin. Toim.

- 645 1) *luonnon konservatiivisuus*
 2) työn määrää supistavien keksintöjen soveltamisen rajoittaminen. "Voimaperäistymisen lisääntyessä konetyö jää *prosentuaalisesti* (!) jälkeen käsityöstä" $\left(\frac{c}{v}?\right)$
- 654 "Koneistaminen ja tuotemäärän lisääntyminen ovat täysin vastakkaisia *orgaanisessa* tuotannossa" (!!)
 "je höher die Intensität, desto weniger Maschinenarbeit" *.
- 655 *M. Hecht* — "typisch" ** (hänen esittämänsä tiedot) (!)
- 656 Bang "Neue Zeitissa": tulojen suureneneminen talouden pienetessä (*Aufsteigen* *** itsenäisten talouksien kategoriassa).
 (Fischer:) suuryrittäjä maksaa työläisille palkkion hyvästä työstä. "Das spart der kleinere Besitzer." ****
- 660 Maataloudessa *palkkatyö* vähenee, *itsekohtainen työ lisääntyy*.
- 667 "Vähenevän hedelmällisyyden laki" — johdattaa Arealerweiterungiin ***** — kautta maailman (valtamerentakainen kilpailu)
- 670 Karjan *painon* lisäys.
- 674 Pientalouksilla karjaa enemmän.
- 683 Sosialidemokratia on *talonpoikaistalouden* kaikinpuolisen *Hebungin* ***** etc. kannalla.
- 687 Marxilaisuus trifft nicht zu ***** (maatalouteen).
- 699 *Suurtalouksien muuttuminen pientalonpoikaisiksi*.
- 700 Maaseudun työläisten maataloudellisia osuuskuntia vastaan (vrt. tuotantoyhtymiin!!)

---

* — "mitä voimaperäisempää, sitä vähemmän konetyötä". *Toim.*
 ** — "tyypillisiä". *Toim.*
 *** — *kasvu*. *Toim.*
 **** — "Pienomistaja säästää siinä." *Toim.*
 ***** — *kylvöalan laajenemiseen*. *Toim.*
 ***** — *kohottamisen*. *Toim.*
 ***** — ei sovellu. *Toim.*

- 701 *Próduzentengen ossenschaften — taloudenhoidon individuaalisen ja assosiaatioperiaatteen välinen kompromissi.*
- 701 Pientalonpojalla työ on "aatteelliselta sisällöltään" paljon korkeampaa tasoa...
- 701 Obereigentumsrecht der Gesamtheit und Nutznießungsrecht des einzelnen* yhdistyminen...
- 703 Pientalonpoikien ja maaseudun työläisten yhdistyminen...

*Kirjoitettu maaliskuussa —
huhtikuussa 1903*

*Julkaistu ensi kerran v. 1932
XIX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

---

* — koko yhteiskunnan ylimmän omistusoikeuden ja yksilön käyttöoikeuksien. *Toim.*

B

Davidilta:

- S. 109: "Pienyrittäjä rakentaa halvemmalla kuin suuryrittäjä." Tekee työtä itse. "Tämä etuisuus" (sic!) koskee rakennusten kunnossapitoakin.
- S. 115 (Auhagenilta): pienyrittäjä ei ole ostanut kärkyjä 22 vuoteen (suuryrittäjä kuluttaa loppuun 10—12 vuodessa ja myy sepälle)...
- S. 152: "Im allgemeinen *prosperiert* (!) in der Gärtnerei wie in der Landwirtschaft, der Kleinbetrieb." *

|| NB Vrt. tilastoja

221: "Im kleinbäuerlichen Betrieb ist die *Kuh* das ideale das heißt rationellst verwendbare und billigste Zugtier." ** (!!)

S. 528—529—532. Veijarintemppuja à la Bulgakov, että pientalous on useammin yhteydessä juurikasokeri- ja perunanjalostusteollisuuteen.

550—551. Tanska ((ja kansilehti))

424: Pientaloudessa karjaa pro ha kaksi kertaa enemmän kuin suurtaloudessa. (Vrt. Drechsler¹⁰¹).

*Kirjoitettu maaliskuu-
huhtikuussa 1903*

*Julkaistu ensi kerran v. 1938
XXXI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* — "Yleensä puutarhaviljelyksessä niin kuin maataloudessakin *kukoistaa* (!) pientuotanto." *Toim.*

** — "Pienessä talonpoikaistaloudessa *lehmä* on ihanteellinen, toisin sanoen järkipärisimminkin käytetty ja halvin työjuhta." (!!)